

A mérethez a gondolatnak is fel kell nőnie

Az idén nyolcvanegy éves Schrammel Imre ötvenkét esztendeig volt a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára, néhány évig az intézmény rektora is, szakmai irányítása mellett nőttek fel a ma ismert – és elismert – alkotói nemzedékek. A többek között nagyszerű reliefjeiről is ismert Kossuth-díjas keramikus és szobrász beszélgetésünkben úgy fogalmazott, hogy még mindig több ötlete van, mint ideje. Mint nagyon frappánsan és elmélyülten megfogalmazta: szeretné még lezárni mindazokat a dolgokat, amiket a pályafutása során fölvezolt magának. Vagyis egy életmű tudatos lezárásán tevékenykedik.

– *Hogyan viszonyult pályafutása során keramikusként a nagyobb képzőművészeti formákhoz?*

– A nagyobb és a kisebb formák között természetesen van különbség, mert a méret determinál, ahogy mondani szoktuk, de ha egy szobrász igazán fölkészült, akkor meg kell tudnia csinálni a kicsit és a nagyot is. Ez persze hajlam kérdése is, hogy valaki a nagy méretekben érzi igazán jól magát, míg másvalaki meg a kicsiben. Borsos Miklós, az ismert szobrász, éremművész és grafikus például a portréméretig volt igazán jó, ha fölé kellett mennie, akkor már elbizonytalanodott, mások pedig hatalmas méretekben gondolkodnak, tehát igenis van ilyen különbség. Én viszont úgy tartom, hogy a mérethez a gondolatnak is fel kell nőnie.

– *Miben nyilvánul ez meg a gyakorlatban?*

– Például abban, hogy ha egy kvadrát méretű gondolatot növelek fel tíz méterre, attól még a gondolat kicsi marad, üres lesz az alkotás. Elég sok nagyméretű munkám van, ami viszont a mi esetünkben, keramikusoknál, kis méretekben kísérletezhető ki. Ekkor derül ki ugyanis, hogyan lehet majd később nagy méretben megvalósítani.

– *A nagyméretű munkái azonban mind egyedi alkotások?*

– Egy ideje már olyan technika irányába vittem el a dolgaimat,

hogy én magam sem tudok belőlük kettőt csinálni. Tehát hiába is szeretném, eleve nem lehet megismételni. Pont azért, mert épületkerámiában kezdtem el gondolkodni. Ugyanis nem tettem a magamévá azt a felfogást, ami korábban uralkodó volt, hogy egy-egy épületkerámia-reliefet, amit valahova felszerelnek, ugyanúgy kell megcsinálni, ahogyan egy festő is megfest egy képet. Úgy képzeltem el, hogy ezeknek a daraboknak ugyanolyan szerves módon kell kapcsolódniuk egymáshoz, hogy a kapcsolódási vonalaik is a nagy egész munka részei legyenek. Habár ezt sikerült is megvalósítanom, azonban mire egyenesbe jöttem volna vele, annyira megöregedtem, hogy már nem vállalom el ilyen nagy munkákat.

– *Ma már egyáltalán nem vállal ilyeneket?*

– Nem vállalnám el, mert az olyan fizikai és szellemi megterhelést jelent, amit én már ebben a korban nem tudok felvállalni. Nem tehetem meg, hogy egy ilyen nagy méretnek nekiesek, aztán pedig magamat féltve óvatoskodok, mert akkor megette a fene az egészet.

– *Őn hogyan éli meg ezeket a nagyméretű munkáit?*

– A pusztán díszítő jellegű munkáknál az egész épület részeként próbálok megoldani egy-egy részletet, tehát ugyanazt, amit az építész elgondolt, kicsiben viszem kö-

zelebb a szemlélőhöz, és akkor azt mondom, hogy ez egy dekoratív elem, aminek nincs is egyéb funkciója. Viszont ha az a feladat, hogy nekem ezen a felületen valamit el kellene mondanom, ami esetleg az épület jellegéből vagy lényegéből következik – véletlenül éppen úgy adódott, hogy nagyon sok színházzal kerültem ily módon kapcsolatba –, akkor ezt igyekszem megragadni, ábrázolni, szemléltetni. Akkor azt kell mérlegelnem, hogy ezek a dolgok formai eszközökkel, és mondjuk az én anyagaimmal hogyan adhatók elő úgy, hogy a nézők közül esetleg jó néhányan meg is értsék. Nem állítom, hogy mindenki megérti, mert a nagy szobrot sem tudja értelmezni mindenki, aki körülötte bámészkodik, de tételezzük fel, hogy mindig vannak köztük olyanok is, akik tudják, hogy ott miről van szó. Azt vallom, hogy az épületkerámia akkor jó, ha úgy része az épületnek, hogy ha én azt onnan lebontom, akkor összedől a ház. Ha ez olyan helyen van, és olyan a jellege, akkor ez lehet egy elbeszélő dolog, mesélek valamiről, ami a ház szempontjából fontos, és epikus természetű, mert a reliefet úgy nézem végig, mint egy írásművet. De lehet drámai természetű is, amikor úgy szervezem az egészet egy centrum köré, mint egy robbanást. Vagy lehet lírai jellegű is, mint egy vers, amikor belső érzelmeket tárok fel, de ez általában a kisebb méretű munkákra jellemző. Így osztályozom én.

– *Min dolgozik, mi köti le mostanában a figyelmét, az alkotókedvét?*

– Szeretném lezárni azokat a dolgokat, amelyeket az életem folyamán fölvezoltam magamnak. Folyamatosan és állandóan dolgozom, ötletem rengeteg van, sokkal több, mint amennyi kéne. Időm és erőm nincs már mindehhez.

Szabó Palócz Attila